

ΤΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. Ι. ΜΑΝΤΑΚΑ

Τον

Με τό άρθρο τού κ. Κωδικοποιούμενον για τὴν Βυζαντινὴν παρασημοτικὴν, τοῦ περιουσιένου Σαδεῖτον, δίδεται ή εὐκαριότητα ἀνακινήσουμε ἐνα σήμητα πολὺ σοδατό για μουσικὴ καὶ θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου καὶ ποὺ ἔδω στὴν πόλι μας δὲν ἔχει δοθῆ μορφιό λύσισι. Τό σήμητα δέδαιται αὐτὸν, τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ γενικὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, είναι πολυδαίδαλο ἔχουν γραφεὶ πάρα πολλό

πάνω σ' αὐτό καὶ ἔτι είναι προβληματικὴ ἡ ἀνάλυσις του στὰ στενὰ πλαίσια ἐνα δύο ἀρθρών. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν θὰ δισκολοθεύσουμε ἔδω μόνο μὲ μερικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ζητήματος δῆλο. τὶ κατείται στὶς ἐκκλησίες μας σήμερον καὶ τὶ λύσισι θὰ πρέπει να ἐφερμούσθων γιὰ νὰ λυτρωθούμε ἀπό δὲ τὰ ἀνούσια κατασκευάσματα τῶν διαφόρων χορωδῶν καὶ τὴν ὀμανετίσ-δικη ἐκτέλεσι ωριμενὸν φαλτῶν.

Μιὰ δημος μικρὴ ιστορικὴ θεώρησι τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ σύντομη δια-γραφὴ μερικῶν τῆς χαρακτηριστικῶν δὲ μᾶς είναι πολὺ χρήσιμη για τὴν δὴ ἔξεσται τῆς σημερινῆς τῆς καταστάσε-ως:

Η. Β. Μ. είναι ἐνα κράμα ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ ἀνατολικῆς μουσικῆς. Τα στοιχεῖα τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς εί-ναι Περσικοί, Συριακοί, Ἐβραϊκοί καὶ ὄλλα. Ἐπέδροσαν αὐτὰ διότι ή. Β. Μ. διεμφορώθη εἰς τὴν Ἀντιόχεια καὶ τὴν Ἀλεξανδρεῖα. Ή καθεδρὴ διατηνὴ μου-σικὴ περιόδος ἀρχίζει ἀπό τὸν Δ' αἰώνα, καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς ἀπό τὸν Ιωάννη τὸν Δομισκηνό (676 — 756). Ἀ-κολουθούν κατόπιν πολλοὶ μελωδοὶ μετά δὲ τὴν πτώση τοῦ Βυζαντίου ἀρχίζει ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς στὸ δ. μέλος. Αὐτὴν μπροσθεύει νὰ τὴν διακρίνουμε ἀπό τὸν δέρβορον καὶ ἔνο χαροκτήρα ποὺ δίνει στὸ δ. μέλος. Ως τόδο καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτὴ ήταν γόνιμη. Στὴν νεότερη ἐποχὴ ἔχουμε τὸν Πέρρο Πελοποννήσιο, καὶ δόλους καὶ μετὰ τοὺς θεμελιώτες τῆς σημερινῆς παρασημονι-κῆς. Οἱ σιάνες ποὺ μεσολαβοῦν ἀπό τὴν καθηρωσί τῆς μέχρι σήμερα ἐπέφε-ρον μιὰ ἔξελιξι ποὺ ἀν καὶ δὲν είναι ἴδια μὲ τὴν ὀντιστοιχη εύρωπαική είναι δημος πολλὴ σημαντική. Ή ἐκκλησία πού χαρακτηριστοῦν τῆς είναι ἡ συντηρητικό-τητα προσπόδης πάντα νὰ ἀντιστήθῃ σὲ κάθε νεοτερισμό. Δέν μπρόστε δημος νὰ καταπνίξῃ τὸν πόδο τῶν μελωδῶν νὰ ἐκφράσουν τὴν λατρεία τους σὲ μιὰ γλώσσα ζωντανὴ καὶ περισσότερο ἐκ-φροστική, καὶ τὴν ἐπιδιώξι τους διστε-τὰ ἔργα τευς νὰ βρούν ἀνιλαλο στὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν καὶ νὰ τὶς κάνουν νὰ σιθανθοῦν καλύτερα τὸν θεό Πα-ράγοντα.

Τὴν Β. Μ. ἀρχικὰ μονόφωνη χαρακτη-ρίζει ἐνας ἔξαιρετος μελισματικός, ρυθμικός, καὶ διστηματικός πλούτος ποὺ δὲν μποροῦν εύκολο νὰ διακρίνουν διάγοντοι. Ἀργότερος, ὑπάρχουν πολλὲς ἔνδει-ζεις σὲ κώδικες, χρησιμοποιούσαν ισο-κρατήματα δηλ. κρατημένους βοσικοὺς ἥχους. Ή ἐκτέλεσις ἡ αὐτὴ πολύπλοκη. Ἀπό ιστορικές μαρτυρίες διαπιστώνουμε τὴν ὑπερβολὴ μεγάλων χορῶν. Εἰς σύ-τους ὄλλοι κρατοῦσαν τὸ μέλος ὄλοι σὲ διστοτεχνικὰ τόξα τὰ ισοκρατήμα-τα καὶ τὰ παιδιά τὸ μέλος σὲ μιὰ ὀπτόβα νηφόλοτερα. Ἔτοι εἶχαμε πε-ρίτου μιὰ τριφωνη χορωδία. Ἀκόρη ὑπῆρχαν καὶ σόλο ἡ λεγομένη καλοφω-νία. Τὸν δρό αὐτὸν καὶ δόλους συναν-τούμε σὲ πολλὰ χειρόγραφα δρκετά ἀπό εὐ-α δὲ γνάρισα πέρυσι σ' ενο μου τοξίδι στὸ Ἀγιο "Ορος γιὰ μελέτη. Υπάρχουν ἀκόμη μουσικολογικὲς ἔργα-σιες ποὺ ἐπιβεβαιώνουν τὰ παραπάνω.

Σήμερα δημος τὶς ἀκούμε στὶς ἐκκλη-σίες μας: Ἀπό τὴν μιὰ μεριά τὴν λυ-γερὴ πλαστικότητα τῶν μελωδῶν νὰ κατατρέφεται ἀπό μιὰ ἀπέραντη λαρυγ-γοφωνία, ρινοφωνία, ἡμιοφωνία ἀπό τὸ δῆθεν προσωπικὸ υφος τὸν καές φάλτου ποὺ συγκά τὸ δισμοφώνων ἀκούγοντας αμανέδες στὸ ραδιόφανα καὶ στὸ Τουρ-κικό κινητογράφο καὶ τὸ χαρτέλο-μα τού κειμένου τοὺς δέξιας μὲ τὴν μου-σική. Ἀπό τὴν ὄλη τὸν πρόσκειρο ουμ διδούσι τὴν διατηνη μελωδία καρα-τωμημένη ἀπό τὴν παραφρωμένη ἀριο-νία τῆς κοντάδος μὲ συγχορδίες ἐννά-της καὶ ἑβδόμης καὶ μὲ δόστα γλυκο-νότας καρουσεύματα ποὺ τῆς προσθέ-τουν οἱ δῆθεν ἀνυμοφωτές τῆς οἱ κό-θηλημογάδες δπως πολὺ χαρακτηριστι-κά τοὺς ὄντας καλός ἐργάτης τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, δ. κ. Σ. Κορ-ρόδης σὲ μιὰ διώλεξι του ποὺ παρηκολού-θησα στὴν Ἀθήνα. Κάπου — κατου φω-τές ἔξαιρέτης ἔργων καὶ τὰ ταρ-χουν τὴν μουσικὴ μοις ἀναρχία. Ποιοι δημος είναι οἱ λόγοι ποὺ ὑπαγορεύουν τὴν μουσικὴ αὐτὴν ἀναρχία; Η συντηρη-τική τῆς ἐκκλησίας, η ἀδισφορία τοῦ κοινοῦ, η μικρὴ μόρφωσις τῶν ψωλῶν καὶ δόλων ποὺ σχολούνται μὲ τὰ ζητή-ματα αὐτὰ καὶ οἱ πάστεις πολλῶν νὰ λυπαιροφέται τὴν διατηνη μουσική με δισφορα γιατροσόφια. Μὲ τὴν ἀνα-μόρφωσι δη πρέπει νὰ ὁσχοληθούμε δρ-κετά καὶ γιδ δούμε πῶς νοεῖται αὐτῆς. Ωτὸ δημος είναι κάτι ποὺ θὰ μας ἀπο-τίθησται στὸ δεύτερο μας ἄρθρο.

ΕΠΙΧΗΜΙΚΟΣ ΒΟΥΡΑΣ,

25-2-52.

A.